

ШКОЛСКИ ЛИСТ

Брой 18. У Сомбору 30. Октобра 1869. Год. XI.

О неги живаца и чулних органа.

(По Дитесу и другим писцима.)

Мозак и живци есу од највеће важности по живот, об-
станак и духовни развитак човѣка.

Сви делови тѣла човѣчег посредством живаца стое у све-
зи и заедници са мозгом. Ил се ми мицали, или осећали, или
спољашњим чулима нашима што опажали и примали, у сваком
том послу главну улогу имаю живци а преко ових мозак. По
томе дакле мозак се сматра за средреду раднѣ човѣчег ду-
ха, он е као нѣка радионица из кое изилазе дивна дѣла ум-
ности човѣчег,

Мозак е човѣчји не само суразмѣрно већи, него и много
нѣжни и фини од животинског. Исто су тако и сви живци
наши много савршени него у скотова, а сврх свега органи
вида, слуха и пипања у човѣка су са дивном вештином устро-
вни. Све то пак дае човѣку над осталим животиняма већ и са
стране самога тѣла велика и отлична преимућства без коих се
дух човѣчји не би могао — докле е у тѣлу — развити, изо-
бражавати и усавршавати.

Ко хоће да дѣцу васпитава, томе е пре свега нужно да
се упозна са природним чиниоцима чулног живота дѣтинѣг.

Развитак духовних снага човѣкових зависи највише од
здравља и неге чулних органа и од развитка самих чула осо-
бито оних најглавнијих, то ест вида и слуха. Кад ми неби ка-
дри били осећати, опажати, сматрати, чути и друге разноврст-
не утиске из спољашнѣга свѣта примати, то нит би што себи
представљати, нити што поимити у станю били.

Први услов неге чулних органа ест здрављѣ и снага жи-
ваца. Све што подпомаже здрављѣ тѣлесног организма дѣчег

Брой 19. У Сомбору 15. Новембра 1869. Год. XI.

ПРЕДЛОЗИ

учитељског збора држаног у Србском Вечеју
10. Јуна 1869.

(За србски народни Сабор у Ср. Карловци.)

1. При стварању закона за школе и учитеље, наша је понизна молба : да би се узео у претрес закон о школама прошлог нашег србског и угарског земаљског сабора; исто тако и назори г. Н. Ђ. Вукићевића у 9. и 10. бр. овогод. нашег „Школ. Листа“ изложени, као и претрес „кр. уредбе“ у „Застави“ бр. 23. од ове године.

2. Местна школска управа, имала би се састојати, из следећих : местног школског управитеља и старатеља, учитеља и бар три избрана скупштинара.

3. Што се тиче дијецезанске школске управе, наша је понизна молба : да се узме у претрес мњење г. Н. Ђ. Вукићевића у „Школ. Листу“ бр. 10. стр. 154. о. г., и предлог г. Карановића у „Школ. Листу“ 1869. год. бр. 7. страна 114.

4. Уз обичне основне школе, које је свако дете дужно од навршене 6-е до свршене 12-е године редовно походити, да се имају што пре пофторне школе, са стечајем од 3. године дана завести. Сав труд, који се у обичној народној школи полаже, узалудан је, ако и ових школа не буде.

У обичној народној школи, нека би предавање сваки дан зими пре подне од 8—11 и $\frac{1}{2}$ сахата трајало, а после подне одмор; лети пак до подне 3 а после 2 сахата; четвртком одмор.

Пофторни ђаци, имали би зими свако после подне тежатником од 2—4 сахата; а лети недељом и празником од 8 саха-

ШКОЛСКИ ЛИСТ

Брой 20. у Сомбору 30. Новембра 1869. Год. XI.

О неги живаца и чулних органа.

(продужено.)

Живци и спољашња чула есу посредници између тјла и душе наше. Од њиховога здравља и усавршеня поглавито зависи наше умно образованѣ а с њим и земальска срећа и радости живота овог. Добро сачувани чулни органи лаким и пријатним чине нама вршенѣ многостручних дужности и пружаю нам уживанѣ многих невиних радости, које нисе кадар уживати онај, коме су чулни органи покварени ил разслабљени. Особито се ваља старати да вид и слух та два найузвишеня спољашња чула у добу дѣтинства сачувамо и што болѣ изображавамо. Тога ради нужно е чулне органе од сваког спољашњег вреда брижљиво чувати, лице, уши и руке сваки дан умивати а уста и нос испирати. Па све то ваља и више пута преко дана чинити особито кад се ко упураши или укала. Веома е по снаженѣ живаца и чулних органа пробитачно, да се одраслиа деца преко зиме сваке неделѣ најманѣ двапут у смлаченој води ал у загрејаној соби купаю, а преко лета нужно е да се у ладној наине пак у текућој води на безопасном месту и под надзором своих васпитателя купаю и пливаю.

Ал нисе доста само чулне органе од повреде чувати, и у обште снажити, него смо их дужни баш и на посе крѣпити и изображавати.

Вид очни, ово највеће благо човѣчие зарана и са највећом брижљивошћу треба чувати и снажити. — Кад се дѣте роди неваља га излагати одма великој свѣтлости, него ову ваљ завѣсама од пепелясте бое заклонити и у соби гдѣ е дѣте сумрачак направити. Тек после 14 дана постепено ваља мало дѣте на обичну свѣтлост навикавати, али и тада, па и свагда

после, пазити валя, да светлост сунчана незасѣнјоу дѣтету очи, ваиме пак несмѣ се допустити да дѣте гледа у сунце, у огледала и друге сѣјне и политиране ствари. О свему овоме имаю се дадилѣ обавестити.

У школи се слаби вид дѣчи, ако свѣтлост дѣци долази сапред, с десна или са више страна уѣданпут, ако е соба мрачна, ако су скамије неудесне, ако се дѣца врло сагибаю кад пишу и читаю, ако дуго едно за другим очи напрежу читанѣм писанѣм и цртанѣм, и напоследку ако зраци сунчани ма од кое стране на скамију падаю.

Уобште не смѣ се дѣци па ни одраслима допустити, да им на књигу, писмо им другу какву ствар у коју радећи дуже времена гледати мораю, зраци сунчани окомице падаю, нити да на сумраку, спрам жишка или слабе свѣће читаю пишу или шию. У сунце, на пламен од свеће, на жеравицу и у ватру неваля с упртим очима и подуже гледати, ер ко то ради тай ће лако и брзо вид изгубити. Ситно наштампане књиге, много цртанѣ, ситан вез и шав такође неприяю очима. Ако се мора с таким ситним предметима често и за дуже времена бавити, тай ће добро чинити, ако се сваки дан пре и после свога посла проходао буде по полю да свой вид оснажи гледанѣм зелене траве и лиснатого дрвећа. Далѣ вид очни слаби, кад предмете што их сматрамо под очи доносимо, или кад на њих косо гледамо. Изненадни и напрасити прелазак из густе помрчине на видило такође јако шкоди, и многи су промѣну ту губитком вида платили. У свези са овим чувати се валя, да нам зраци сунчани кад се пробудимо непадају управо у очи, ер и то би нам вид мало по мало ослабити могло.

Вид очни квари нам такође прашина, песак и дим особито из смотака и кратких лула; затим влажна пара, пара од жижка, у коме маст или олай гори, јако угрияне гвоздене пећи, и капе без заслона или са врло узаним заслоном. Напротив препоручуе се у овом погледу у летиѣ доба ношенѣ лаких шешира с пространим ободом.

Кад очи сврбе или горе, неваля их руком или другим чим трти, него чистом умѣрено ладном и скорашињом водом испирати и на миру оставити. Тако исто поступати валя кад мушница или друго што у око упадне.

Вид се изображава вештбанѣм у гледаню предмета најпре из ближе, па онда све из далѣ; разликованѣм ствари по

бои, по облику, по висини, дужини и ширини, и премеранѣм на око, па онда сличенѣм погођене мере са одређеним и у употребљену стовѣним мерама.

(свршиће се.)

Слике из дечије школе.

(По Фрањи Видеману.)

I. Дете.

Ето је, где седи, та шарена, весела чета малене дечице што је поверена твојој души и твојој савести учитељу! Свако је дете у другом породичном кругу увидело света, свако је дете у другим околностима одрађено, однеговано. Свако дете имаде за собом своју особену кратку прошлост; а та је прошлост или ведра и весела, или пуна буре и вихора, или је сретна или је сиротинска. Али за сваким дететом куцају срца, ма само једно једино срце, у коме је љубав, верна, неизказана, небесна љубав! На сваком од тих малених, румених усташца падале су хиљаде пољубаца мајчиних, очиних. Небројено пута је свака ова мала груд лежала у блаженом загрљају на мајчином врелом срцу или на очиним верним грудма! Свако је дете по једно благо, што га немож заменити ни све благо овога света. Понуди јадноме просијаку краљевину за његово дете, и он ће те постидети презрењем својим, што си се усудио, да му таку понуду учиниш.

Али је за сваким дететом и небројена чета брига, мука, болова, страха, обрицања и пожртвовања. Дед проживи само један дечији живот од првог његовог вриска, па до првог полазка у школу, проживи непосредно с њиме, па ћеш тек онда знати, шта је то однеговати дете!

На последак носи свако дете на себи сећање на тешке, ох на неизказано тешке часове, јер је реч, што ју је Бог рекао Еви: „И у мукама да родиш децу;“ постала вечитим природним законом.

Али драги пријатељу и благи учитељу, дед да мало ближе прегледамо новаче твоје.

Ево га, овде ти седи малени, весели деран, коме су бледи образи. Родитељи су му богати, па имају довољног средства да засладе свој живот, колико је год могуће. Крај свег тог беху очевидно незадовољни. Уживање њихово није их задово-

љило. Крај свег богатства у своје дому осетили су неку празнину. А зашто? — Десетак година већ је прохујало, од како су се венчали, па су морали као Аврам вапијати Богу: „Боже, Боже, шта хоћеш да ми даш? Отићићу одавде без деце!“ — И једва им услиша Бог њихову жељу, те им поклони чедо, ето тог малог Миливоја, што овде седи. Да големе радости! Да велике среће! Сад су тек били сретни! — Миливој остаде јединац у оца и мајке. Па ко ће да опише ону голему бригу, што су је осећали родитељи за своим јединчетом! Њихов живот, њихово делање и мишљење, све се то обртало око једног јединог изданка њихове љубави. Његово око, то им је сунце њихово, његово благостање то им је рај њихов.

И то је дете сада теби поверено.

Ено тамо, у трећој скамији, на крају, седи мали Ђока са својим љубазним, благим лицем. Родитељи његови имадоше петоро деце. Једно им дете умре одмах после рођења. Друго им је дете умрло кад је довршило своју другу годину. Друга два детета, што су већ трчкарала по авлији, постадоше жртвом неке вруће грознице. Да големи губитци! Да неизказаног бола за срца родитељска! Колико и колико суза пролише тужни родитељи за својом прошлом децом! Ох, да си само видео јадне и кукавне родитеље, како су стајали код гроба своје деце, да си само чуо како је кукала мајка као кукавица! — Од петоро деце остаде им једно једино дете мали Ђока. Гледе га родитељи као једино благо своје, а чувају га као зеницу ока свога. Срце родитељско је пуно препуно жарке љубави према једином сину свом. Али је та љубав пуна страха. Чим се детету промене дисање, чим се само мало закашљуца, чим само побледи, чим се само мало потужи, да не може да једе, или да га нешто боли, одмах је срце родитељско пуно и препуно бриге и страха. „Зар да нам умре и ово једно дете?“ То им је увек прва мисао. Мали Ђока је „чедо страха.“

И то је дете теби сада поверено.

А поред Ђоке седи малени Стевица. Бледо је сироче. Од како се родило све је било болешљиво и слабачко. Мали стомак у малог Стевице није могао да свари никаква јела, а често су га и грчеви мучили. Па ко ће да преброји оне силне небројене поћи сиротних устрашених родитеља! Ко ће да преброји све оне часове што су их кукавни родитељи провели код болне постеље Стевицине! Ко ће да преброји оне болове, она пожртвовања, што су их сносили родитељи! Ваља да сам имаш

WWW.UNILIB.RS
 бољно дете, па да знаш и појмиш „дела матерне љубави“. Какви се лекови нису тражили, каква се храна није тражили; лекар за лекаром долазио је, дојкиња за дојкињом доила је дете. — Бадава дете је боловало и боловало. А што је мајка дуже гледала, како јој дете болује, све му је више жртве приносила, све га је са већим самопреговарањем неговала. — Стевица је једва навршио трећу годину. Од то доба као да му се здравље окренуло на боље. На образима му се стане мало по мало ширити румен. Стевица постаде веселији. Како се радовала мајка! Али сад наступе приљепчиве дечије болести. Стевица је падао из једне болести у другу, и сваки пут је био већ на умору. Што је Стевица бивао старији, све је тужнија и жалостнија била мисао родитеља, да им Стевица може умрети. Али је Бог услишао топле молитве мајчине, и остави јој Стевицу у животу! Дете им је спашено од дечијих болести. Стевица „чедо бола“ довршио је своју шесту годину, и ево га у твојој школи.

И то је дете теби сада поверено.

Погледај тамо десно, онде седи мали Ника. Сиротински је обучен. Бледо лице, погнуто држање тела, плашљиво понашање његово казује ти, да је Ника „чедо сиротиње“

Ника има јоште четир брата и две сестре. — Сви су старији од њега. Родитељи су му сиромашни, али су поштени и ваљани. У зноју свога лица бринули су се да одране своју децу. После тужног дневног рада јели су сухога леба, само да могу својој деци прибавити хране. Беше доста мали залог-ја док су шесторо деце седели за столом. На то се придружи и мали Ника. Е сад је ваљало још више радити још чемерније живети. Брижљивим оком погледа отац у будућност. „Шта ће бити са мојом децом?“ уздихао је често. „Ја им немогу дати ни пребијену мангуру, кад одрасту!“ И тада му паде на памет. „Да, у школу ћу их послати; редовно ћу их у школу шиљати“ говорио је са утехом; „па ма како ми тешко било сносити трошкове око школовања, нека их нека уче и уче, да знају, како ће се протурати кроз свет, и шта иште од њих Господ Бог.“ Те тако је мали Ника „чедо сиротиње“

И то је дете теби сада поверено.

Ох драги пријатељу и учитељу благи, да знаш како свако дете скупо стаје своим родитељима, да знаш, како га неизмерно љубе и како им је неизказано мило — ти би га за цело другим очима гледао, ти би за цело другачје с њиме поступао.

Е па дед да тежимо, да у сваком детету одсада гледамо

„скупоцено благо“ родитеља, па ћемо се са више љубави латити, да ли га одгајамо, кад смо тако сретни да нам се тако благо поверава!

У Кикинди

Ђ. Звекић.

ОБЈАШЊЕЊЕ СИМВОЛА ВЈЕРЕ

за одраслију дјецу.

Из „Воскреснаго чтењя“ извадио Богдан Кузмановаћ, парох Српскокларијски и члан консисторије Тамишградске

II.

Дванаест чланова символа вјере

ЧЛАН ПЕТИ И ШЕСТИ.

„И воскресшаго въ третій день по писаниѣмъ и возшедшаго на небеса и сѣдѣща одесную Отца.“ Из земаљскога живота спаситељева спомињу се у символу наше вјере само неки догађаји. Тако, у трећем члану говорило се је само о Спаситељевоме рођењу у тијелу од Светога Духа и Марије Дијеве, у четвртоме о Његовоме распећу и страдању и погребу, у петом и шестом члану, које ево сада хоћу, дјецо моја, да вам објасним, говори се о васкренију и вазнесењу Христа Господа на небо, а о осталијем догађајима у Његовоме земаљском животу, о Његовом крштењу, преображењу, о Његовом учењу, и о дјелима Његовијем, која су вам позната из свештене историје, овдје се у символу вјере и не спомиње. А за што је то тако?

Ја сам вам, дјецо мила, још у почетку рекао, да је символ вјере кратак излогај учења о онијем истинама, које се поглавито односе к нашему спасењу. И ја вам, дјецо, и сада велим, да символ вјере није приповијетка, није историја, него да је скуп или збир оних истина, без којијех се, дјецо, ми не можемо ни звати хришћанима. Такове су истине оне, о којима сам вам говорио у првом и другом члану вјере, о јединоме Богу Оцу и о јединородном Његовом Сину, Њему у свему равном; такове су истине и оне, о којима сам вам бесједио у трећем и четвртоме члану, из земаљскога живота Спаситеља Христа, о Његовоме рођењу у тијелу од Светога Духа и Марије Дијеве, о Његовоме распећу за нас, страдању и погребу. А исто су такве важне и главне истине наше вјере и васкрсење и вазнесење Христа Спаситеља на небо, о који-

ма се истинама говори у петом и шестом члану нашега сим-
вола вјере. Све су те истине само као важне и као пријeko
потребне за нашу вјеру и за наше спасеније унесене и за-
бијежене у символ. О васкрсењу, на примјер, један ученик
Христа Господа овако говори: „Ако Христос не уста, узалуд
проповиједаће наше, а узалуд и вјера ваша“ (1. Кор. гл. 15. ст. 14.). А о вазнесењу на небо Сам Спаситељ, бесједећи с ученицима својим, овако говори: „Ако Ја не идем, Утјешитељ не ће доћи к вама; ако ли идем, послаћу Га к вама“ (Јован. гл. 16. ст. 7.)

А по чему је важна и пријeko потребна за нас 1) вје-
ра у „воскресшаго“ Господа Исуса?

Идући на вољно страдање и на вољну смрт за нас, Христос Спаситељ учио је, да Он страда и умире за гријехе наше, да нам дарује живот вјечни. Но да Христос Господ није васкрсао, и да није увјерио апостоле, и преко њих и све нас, о Својему васкрсењу, — да Христос Господ тога није учинио: шта бисмо ми онда могли мислити о том обећаном благу? Бисмо ли ми могли знати, да ће тијело наше, које се распада у прах и пепео, кадгод васкрснути и наново почети живјети? Да ли бисмо ми могли бити увјерени, да ће настати вријеме, кад ће наступити други живот и људи наново почети живјети? Да није било васкрсенија Христова, ми свега тога не бисмо могли знати (Лук. гл. 24. ст. 21.). Но пошто је Христос Спаситељ устао из мртвих, и пошто Се је јавио Својим ученицима, и пошто је шта више апостолу Томи допустио да Му опипа ране, да би га увјерио, да је Он, који је живио с њима, који их је учио, који је страдао и умрљо: то ми сад тврдо вјерујемо, да ће и наше тијело, оном истом силом Божанственом, којом је васкрсло тијело Христово, устати из праха, — то ми сада јесмо тврдо увјерени, да ће сви који умиру и устати, да смо ми људи као и оно прољеће и љетње цвијеће, које, пошто наступи јесен и зима, вене и умире, а кад дође прољеће, наново изалази из земље и цвјета у свој својој красоти.

Схваћате ли сад, дјецо моја мила, како је пријeko потребна вјера у истину васкрсенија Христова? Она нам једина говори, да ћемо ми, осим овога живота, јоште живјети и у другом, да је Христос Спаситељ први између нас који је победио смрт и који је показао људима пут из пакла у рај, и да ће доћи вријеме, кад ћемо, по примјеру Његовome, ми сви

васкрснути (1. Кор. гл. 15. ст. 20., 21. и 22.) у онаком измијењеном и преображеном виду, у каквоме Се је Он јављао Својим ученицима (ст. 53.); она нам једина казује, да се не бојмо смрти, говорећи, да се ми само за вријеме растајемо са животом, да се наше тјело полаже у земљу, као оно зрно што у јесен затрпавају у земљу на то, да би опет устало и оживјело у лепшем виду и облицију. Важне истине! Та је истина позната свијету тек од времена васкрсенија Христовог. Христос је Спаситељ за то и дошао, да даде људима, који узвјерују у Њега, вјечни живот (Јован. гл. 3. ст. 15. и 16.).

Свети оци цркве наше унијели су учење о васкрсенију Христовом у символ вјере наше, и изrekli су да исповиједамо Христа „воскресшаго вѣ третій день по писаниѣмъ, учећи нас тим, да вјерујемо у васкрсеније Христово са свијем онако, како се је о њему предсказало на неколико стотина година напријед у књигама, које су писали људи, испуњени Светог Духа, и како говоре о њему наша јеванђеља и остали списи апостолски. А како говори Јеванђеље о васкрсенију Христовоме, то знате, дјецо моја.

А по чему је важна и пријеко потребна за нас 2) вјера у „возшедшаго на небеса“ Господа?

Да је Христос Спаситељ само васкрсао из гроба, а да се није вазнесао на небо: како би смо ми могли вјеровати свему ономе што нам је Он обећао — да ће устројити за нас царство небеско, да ће нас васкрсити из мртвијех, и да ће нам по васкрсенију даровати царство на небесима? Без вазнесења Христа Спаситеља на небо ми небисмо могли бити тврдо увјерени о том. А пошто је Христос Господ отишао на небо у нашем тјелу и с нашом душом, и пошто је с нас стране Богу оцу: то ми сад са свијем можемо вјеровати, да Он може све оно испунити што је обећао.

Зато су оци цркве и ту истину, као таку важну унијели у наш символ вјере, и опредјелили су да исповиједамо Христа „возшедшаго на небеса и сѣдѣща одесную Отца.“ Ријечи „возшедшаго на небеса“ казују, да Се је Христос Господ вазнесао на небо у нашем тјелу и с нашом душом, а то с тога, што је Он као Бог, свагда био и на небу и на земљи, и што је Он по својему Божанству и сада с нама, а као Богочовјек, као Бог у нашем тјелу и с нашом душом, Он се налази само на небу. Ријечи „сѣдѣща одесную Отца“ показују, да је Христос и као човјек, по човјеш-

тву, које је примио овдје на земљи, добио ону силу и власт коју је он као Бог вавјек имао. Тако су у стара времена и цареви земаљски онога, коме су жељели дати почаст царску, посађивали себи с десне стране. Оци цркве, желећи изразити ту мисао, да је Исус Христос као човјек примио ту власт и силу, коју је Он као Бог вазда имао, употребили су ту људску почаст.

И то је објашњење петог и шестог члана нашега символа вјере. И то учење отаца и учитеља црквенијех ваља нам, дјецо моја, и дужни смо чувати у свој његовој чистоти и цијелости

ЧЛАН СЕДМИ.

„И паки грядущаго со славою судити живимъ и мертвымъ вгоже царствию не будетъ конца.“ Осим вјере у у васкрсеније и вазнесеније Христово, ми, дјецо, вјерујемо још и у други долазак Господа Исуса Христа, ми знамо, да ће Христос Спаситељ наш опет доћи на земљу. Васкрсавши, Господ Исус Христос показао је, да ће доћи вријеме, када ћемо и ми васкрснути; вазнесавши Се на небо, Он нам је дао на знање, да ћемо и ми некад, као Он прећи из овога земаљскога живота у бољи, виши, небески; а како ће се то извршити, како ћемо ми ступити у други живот, ми тога не бисмо могли знати, кад ми не бисмо имали вјере да ће наново доћи Господ Христос. За то је Господ наш, бесједећи с ученицима Својијем и с другијем људима који су слушали учење Његово, често наговјешћивао Свој будући долазак (Мат. гл. 25.; Лук. гл. 19.), а праштајући се Са Својима ученицима, јасно им је казао: „опет ћу доћи, и узећу вас к Себи, да и ви будете гдје сам Ја“ (Јован. гл. 14. ст. 3.); за то су и анђели рекли ученицима, који су гледали за Господом Спаситељем гдје иде на небо: „овај Исус, који Се од вас узео на небо, тако ће доћи као што видјесте да иде на небо“ (Дјел. гл. 1. ст. 11.) И у нашем исповиједању вјере, послје учења о васкрсенију и вазнесенију Христа Господа, произноси се „и паки грядущаго,“ т. ј. вјерујем да ће опет доћи.

А какав ће бити други долазак Христа Господа, и каква ће бити слава Његова?

Кад је Спаситељ први пут дошао на земљу, Он Се је родно, као што ви, дјецо моја, већ знате, од Дијеве, дјевојке,

постао је човјек као што смо ми, и живио је као ми; но кад ће Он други пут доћи, Он ће Се јавити као Син Божиј, доћи ће, као што се вели у нашем исповиједању, „со славою,“ т. ј. у слави која Му припада као Богу, доћи ће и сви свети анђели с Њиме, и Он ће сјести „на пријестолу славе Своје“ (Мат. гл. 25, ст. 31.) Кад је Спаситељ први пут дошао као човјек, Он је, као Син Божиј, са Собом донио нама, Своју Божаствену науку, Своју Божаствену помоћ, да бисмо ми, користећи се тијем даровима, слушајући Његову науку и користећи се Његовом помоћу, која нам се даје у светијем тајнама, све већма и боље напредовали у добру, да бисмо постајали све бољи и бољи људи, и тим задобивали милост и благод Оца небескога; но кад ће други пут доћи, Он ће се рачунити с нама, како смо се користили Његовијем даровима, како смо употребљавали Његову науку и Божаствену помоћ, — Он ће нам „судити,“ као што се говори у нашем исповиједању вјере. Први је пут дошао Христос Спаситељ, да нас излијечи од немоћи грјеховне, да нам покаже пут правде, да нас избави из таме (Јован. гл. 12. ст. 46.); а други ће ред доћи Господ Спаситељ, да нас исцијели од немоћи тјелесне, да нам уништи смрт, и да оснује царство, којему већ „не будетъ конца,“ т. ј. не ће бити краја, као што се вели у нашем символу вјере.

Да бисте могли појмити, дјецо моја слатка, како ће се све то испунити, како ће нам судити Господ и како ће нас увести у вјечно Своје царство, ја ћу вам представити једну причу Господа Спаситеља, којом се јасно објашњује будући Његов долазак и будући Његов суд. „Један човјек од добра рода,“ говорио је некада Спаситељ Својијем сљедницима, „отиде у даљну земљу да прими себи царство, и да се врати. Дозвавши пак десет својијех слуга даде им десет кеса,*) и рече им: тргујте док се ја вратим. Но грађани његови мржаху на њега, и послаше за њим посланика говорећи: не ћемо да он царује над нама. И кад се он врати, пошто прими царство, рече да дозову оне слуге којима даде сребро, да види шта је који добио. Тада дође први говорећи: господару! кеса твоја донесе десет

*) Једна кеса — фунта сребра.

кеса. И рече му: добро, добри слуго; кад си ми у малом био вјеран ево ти власт над десет градова. И дође други говорећи: господару! кеса твоја донесе пет кеса. А он рече и ономе: и ти буди над пет градова. И трећи дође говорећи: господару: ево твоја кеса коју сам завезао у убрус и чувао! Јер сам се бојао тебе: јер си човјек тврд узимаш што нијеси оставио, и жњеш што нијеси сијао. А господар му рече: по твојием ћу ти ријечима судити, зли слуго; знао си да сам јатврд човјек, узимам што нијесам оставио, и жњем што нијесам сијао: па зашто нијеси дао мојега сребра трговцима, и ја дошавши примио бих га с добитком? И рече онима што стајаху пред њим: узмите од њега кесу и подајте ономе што има десет кеса. И рекоше му: Господару: он има десет кеса. А он им одговори: јер вам кажем да ће се свакоме који има дати: а од онога који нема, узеће се од њега и оно што има. А оне моје непријатеље који нијесу хтјели да ја будем цар над њима, доведите амо, и исијеците их предамном“ (Лук. гл. 19. ст. 12. — 27).

Један човјек од добра рода то је Сам Господ наш Јисус Христос; одлазак његов у даљну земљу да прими себи царство — то значи вазнесеније Господа Спаситеља на небо да као човјек прими царство над свиме што је на небу и на земљи; имање кесе сребра, које даје својим слугама — то су његови Божаствени дарови, Његова наука, Његова Божаствена благодат; слуге — то смо сви ми хришћани. Смисао васцијелој тој причи ово је: Господ наш Јисус Христос, вазносећи Се на небо, оставио нам је Своју науку, Своју цркву и у њојзи Божанствене дарове, а на то, да их ми употребљујемо, да се ми њима користимо, да ми њима управљамо свој живот. А кад прође неко вријеме за које ми незнамо колико ће бити дуго, Он ће доћи као цар од неба и од земље, и као цар дозваће к Себи све „мртве и живе“, да види, како је ко употребио Његове дарове, а оне међу нама, који су се добро користили Његовијем учењем и даровима, те су од времена до времена све бољи и бољи постајали, све већма и већма напредовали и утврђивали се у добријем наукама, и наклоностима, Он ће наградити најбоље; оне, који се нијесу тако ревностно и добро користили Његовијем учењем и даровима, али су се по могућ-

ству своје старали, те су саглашавали свој живот с ријечију Божијом, Он такођер неће оставити без награде; а оне, који се нијесу никако и николико користили Његовом науком, који су се задовољавали тијем што су се звали хришћанима, који су мало или нијесу нимало настојавали да поправљају своје живљење, који су, на примјер, слушали у цркви да треба љубити ближње и помагати им, но дома такога чега нијесу радили, који су се сваке године кајали од својех гријехова и исповиједили пред свештеником и причешћивали светих тајна, но ни за најкраће вријеме нијесу остављали својих злих навика и наклоности,—те Он не само неће удостојити никакве награде, него ће их још казнити, истераће их из Својега царства и осудиће их на муке. Такав нам дајући суд, Он ће једне између нас поставити с десне стране Себи рећи ће: „ходите, благословени Оца Мојега, примите царство, које вам је приправљено од постављања свијета; јер огладњех и дасте Ми да једем, ожедњех, и напојисте Ме“ (Мат. гл. ст. 34. и 35.), т. ј., све сте учинили што сам вам заповједио; — а друге ће између нас поставити с лијеве стране Себи и рећиће: „идите од Мене, проклети, у огањ вјечни, приправљени ђаволу и анђелима његовијем; јер огладњех, и не дадoste Ми да једем, ожедњех и не напојисте Ме“ (Мат. гл. 25 ст. 41. и 42.), т. ј., што сам вам заповједио нијесте ништа учинили, науку сте Моју забацили, нијесте употребили за свој живот.

Послије таковога суда Спаситељ ће устроити Своје царство којему већ „небудетъ конца“, у којему људи неће умирати, него ће живјети вјечно, једни мучећи се за своје гријехове, учињене на земљи у овоме животу, а други наслађујући се љубављу и благошћу Оца небескога за своју послушност к ријечи Божијој.

Тако ће се извршити над нама суд Божиј и такав ће нам бити живот вјечни.

И тако тек по другом доласку Христа Спаситеља испуниће се оно, ради чега је дошао Господ на овај свијет први пут; тек онда ће наступити живот вјечни који нам је Он дошао да дарује, вјечна сюза с Богом и блиски одношај к Њему, који смо изгубили у лицу првијех својих прародитеља и који нам је Он дошао да врати.

Учењем о другом доласку Христа Спаситеља завршује се учење о лицу Исуса Христа. У објашњеним вам члановима,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дјело, говорено је о свему ономе у што смо дужни вјеровати што се тиче лица Исуса Христа. У трећем члану говорило се је о рођењу Господа Исуса у тијелу човјечијем које нам је рођење навијестило спасеније; у четвртном, о страдању и смрти Христа Спаситеља, којом се је успоставило наше спасеније; у петом и шестом, о васкресенију и вазнесенију Господа и Бога, које нас је увјерило о нашем васкресенију и нашем загробном животу, о нашем вјечном животу и нашој вјечној свези с Богом; у седмом, о другом долазку Исуса Христа, који долазак има да открије и објави вјечни живот. Но тијем истинама још се не окончава наше исповиједање вјере. Има још истина, које смо ми дјецо такођер дужни добро чувати и достојно уважавати, у које ако нећемо вјеровати такођер не можемо достати спасенија. Но о њима другом приликом.

Станџ фонда Школскога Листа.

ко им сомборска србска црквена общтина рукује.
на свршетку 1868. године.

А. приманџ.

По гласу рачуна за годину 1867, што е у Школском Листу прошле године на страни 349. и 350 саобштен, износи е на почетку Јануара 1868 цео капитал фонда Школскога Листа — — — — — 3610 ф. 15½ н.

20. фебруара 1868. уредништво Шк. Листа унело е прилоге у бр. 1, 2. и 8. Шк. Листа 1868 забилџене, наиме прилог г. П. Купусаревића пароха Сакулског 5 ф. г. В. Боборона трговца из Панчева 1 ф и прилог св. Савски из Даља 18 ф. 70 н. кои прилози укупно износе. — — — 24 ф. 70 н.

31. Дек. 1868. унешен је прилог Гд. Уроша Милутиновића проте митровачког (види бр. 20 Шк. Л. од 1868 год.) — — — — — 2 ф. —

На капитал од 200 ф. интерес 6% за целу 1868. годину износи — — — — — 12 ф. —

На растеретницу барона Јов. Николића од 100 фр. а. вр. интерес од 1 Мая 1867 подигнут ние, из узрока што уз исту разтеретницу купона више нема. — — — — —

На две државне задужнице Павла Георгиевића адвоката из Зомбе, коих укупна вредност чини 210 ф. а. вр. интерес 5% од 1. Јануара до последњег Децембра 1868. без сваког прида и без одбитка доходарине износи. — — — — 10 ф. 50 н.

На капитал завештанија Архимандрита св. Ђурђевског Госп. С. Михајловића, који износи 150 ф. припадајући 6% интерес у суми од 9 ф.—по смислу заветног писма издат е уредништву Шк. Листа у име предплате на три примјерка истога Листа што су у течају 1868 године на дар шилијни. — — — —

На капитал од 1912 ф. 47½ н. интерес 6% од 20 фебр. 1868. до 20 фебруара 1869 износи 114 ф. 75 н.

На први овогод. прилог од 24 ф. 70 н. који е 20 фебр. 1868 у касу унешен (као што се горе види), а од 1 Апр. исте год. интерес носи, за време од 1 Апр. 1868. до 20 фебр. 1869 интерес 6% износи. — — — — — — — — — — 1 ф. 31 н.

На крају 1868 год. капитал фонда Школскога Листа са урачуњеним горњим интересом износио е суму: — — — — — — — — — — 3775 ф. 41½ н.

Б. Издаванј.

По учинјном рачуну 9-ог Јануара 1869. за време од 29 Јануара 1868, када е лански рачун положен, до 9-ог Јануара 1869 није било никаквога издавања из фонда Школскога Листа и тако остав ланска још неповраћена сума издавања од 1032 ф. 68 н. а. вр. која се састоји у неизкунљној вересијама и у књигама, што се кое по комисијама кое у канцеларији учитељишта србског непродате налазе.

ПРИМЕТБА. Кад се од горе изложеног капитала: 3775 ф. 41½ н. одузме сума 1032 ф. 68 н. што се у издавању налази, то се увиђа, да е лихвоносни капитал фонда Школскога Листа на крају 1868 године износио: 2742 ф. 73½ н.

Станј фонда за учитељске сироте.

На почетку 1868 године (види Школ. Лист прошле године стр. 364) капитал фонда за учитељске сироте коим црквена обштина сомборска руке износио е: 229 ф. 68½ н.

Интерес 6% на овај новац за време од 20 фебр. 1868. до 20 фебруара 1869 износи — 13 ф. 78 н.

Прилога за то време на овај фонд било није, нити икаквог издавања. И тако по учинјном ра-

WWW.CULIB.RS
 чуну на свршетку 1868 године у фонду овом
 има свега. — — — — — 243 ф 46% н.

Школске вѣсти.

УПРАВИТЕЉИ ШКОЛСКИ. За звање врховног Управитеља школског и троице диоцезанских надзорника и референата школских расписане у слѣд заключа народног сабора од 186 $\frac{1}{2}$ године и високог кр. рескрипта од 10. Августа 1868 године до 31. Дек. о. г. по нашем.

ШКОЛЕ У СОМБОРУ. Господин кр. саветник и врховни школски надзорник у жупанији Бачкој, посетио је 17. Новембра из јутра учительску, а истога дана после подне и сутра дан овдашњим основне школе србске, и известио се о предметима кои се предају, о учителяма, и о броју ученика. У колико смо се известили могли Госп. кр. саветник задовољан је са предавањем у учительској школи и са радњом свију овдашњих млађих учителя србских, кои су се у садашњој учительској школи изобразили, али му је веома неповољно што се обштина за оправљање и снабдјевање основних школа слабо заузима, и што многа деца у школу неиду, а нитко их на то неприморава.

Број србске деце у Сомбору, која су за школу способна по најновијем свештеничком попису стоји овако: За обичну школу способне (од 6—12 год.) мушке деце има 897, а женске 976. Свега 1873 деце. — За повторну школу има способне (од 12—15 година деце мушке 371, а женске 404, и тако свега 775.

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ НА ФОНД ШКОЛ. ЛИСТА ОД ЧИТАТЕЉА КЊИГЕ СРБСКА ЦРКВА. Његово високопреосвештенство Господин Дукјан Николајевић епископ горњо-карловачки за 30 ком. књига „србска црква“ имао је милост приложити 12 ф. а. вр. На захтевање славне србске читаонице Митровачке, послато јој је 5. Априла 10 комада књига „србска црква“ с изјавом да се књиге непродају, по да се по наредби преч. госп. сачинитеља, очекује дар од читатеља на страну фонда Школског Листа. У слѣд тога послала је у то име иста читаоница 6. Новембра 3 ф. 60 новчића а. вр. И тако са примљеним одпре (види бр. 15. Школ. Листа) новцем, износи досадашњи приманје оворвстних прилога 69 ф. 89 новч.

СТЕЧАЈ. На упразњено учительско место у мушкој школи II-ог реда, скопчано са годишњом платом од 500 ф. а. вр. и слободним станом даље у двама женским школама о женском рукодјелију са годишњом платом по 400 ф. и у име стана по 100 ф. а. вр.

Компетенти на ова звања имају своја прошенија и то учитељи подкрепљена дотичним, нужним сведочењима о свршеним наукама, о учитељским способностима, као и о моралном поведенију, учительске пак како о моралном поведенију, тако и о довољној способности настављања у женском рукодјелију најдуже за месец дана од дана првог огласа долеподписаном председништву припослати.

Из главног скупштинског засједанија србског, црквено-школског общества у Вел.-Бечкереку 14-ог Октобра 1869. држаног.

Мита Савић с. р. председник.

Ђорђе Рашковић с. р. перовођа.

ОГЛАСЪ. Наново се расписуе степиште на учитељско званіе у Влайковцу у Темешкој Жупанији, съ коимъ в скопчана плата одъ 105 ф. а. вр. 25 мецій жита, 25 мецій кукуруза, 100 фун. сланине, 50 фун. соли, 15 фун. свећа, 4 хвата дрва, 2 ланца землѣ, ½ ланца баште, и осимъ тога слободанъ станъ.

Езыкъ преподаваня в сръбскій и романскій.

Просители имаю свое молбенице са кршенимъ писмомъ, сведочбама о свршенимъ наукама, досаданѣмъ службованю, способности својой къ оправляню учитељскогъ званія на сръбскомъ и романскомъ езыку и моралномъ и политичномъ владаню свомъ до 31. Декембра о. г. консисторіуму вршачкомъ поднети. У Вршцу 18. Новембра 1869.

УПРАЗНѢНО УЧИТЕЛСКО МЕСТО, У Елемиру, плата в 168 фор. бесплатан стан с баштом, 4 ютра землѣ, 40 пож. чиста жита, 40 пож. кукуруза, ½ пенте соли, 20 фунти лояних свећа, 1 хв. тврдих дрва, и 12 фр. или мршаво свинче од две године. Молбенице се шалю до 6. Декемб. о. г. на пркв. обштину у Елемиру.

ИСПРАВКА. У штампаном предлогу од додатака у закону о основним школама (види бр. 16. и 17. Школ. Листа) поткралесу се неке погрешке, што је слагач не хотице изоставис, па и коректор превидео, крупније су ове:

наслов VIII, отсек 6, врта 4, иза лице, да дође општини,

„ X, „ 1, „ 8, „ године да дође у сеоским, а у варошким школама свака по два разреда са течајем сваког од 1½ године, наслов XIV, отсек 1, врта 3, иза о б ј а в и да дође општини,

„ XXII, „ 2, пред последњом речи „ „ тужбу,

„ XXV, „ 3, врта 3, иза) „ „ и учитељ основне школе ил.

Ситније су: наслов XV, отсек 1, врта 3, иза дужни су да дође сву,

„ „ „ „ „ 4, „ ред „ „ са,

„ XVIII, „ 4, „ 5, „ радље „ „ у врту, кући и

наслов IV, „ 3, „ 2, стоји та а треба за

„ VI, „ 1, „ 4, „ ал „ „ а,

„ VII, „ 6, „ 6, „ овим „ осим,

„ VIII, „ 3, „ 5, „ њи „ њ,

„ XVII, „ 1, „ 8, „ па „ да,

„ XVIII, „ 3, „ последња учитеља „ учитеље

„ XX, „ 1, „ 4, „ науке „ науку,

„ „ „ 6, „ 6, „ на „ ил,

„ „ „ 1, „ 1, „ лекција „ лекције,

„ „ „ 3, „ 3, „ од „ из,

„ XXV, нота 1, „ 2, каматовања „ комасовања,

„ „ „ 3, последња реч Романа „ Романима.

Молимо да сваки ово на дотичним мѣстима у Школском Листу и у броширици испривити изволи.

Лист излази двапут месечно.

Цена в на целу год. три форинта, а на по год. 1. ф. 50 нов.

Издав и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Тискано код Фердинанда Битермана.